

ŠIANDIEN

Turėsime daug svečių
Žada atvykti Petruskas
Gabus dirigentas
Klaipėdos naciai

S. E. VITAITIS

Naujųjų specialis korespondentas Lietuvoje praneša, kad sekanciais metais į Pasaulinę Parodą New Yorke ruošiasi atvykti daug svečių iš Lietuvos. Tokios pranašystės džiugina Amerikos lietuvius, nes kam nėra malonu susitikti, pasimatyti ir pasikalbėti su svečiais iš senosios tėvynės.

Be abejonės bus įdomu aplankyti ir susipažinti su Amerika ir mūsų tautiečiams, kurie dar nėra Amerikos matę. Taigi Pasaulinė Paroda puikiai patarnaus drįsųjų kontinentų lietuviams arčiau susipažinti kultūrinuose darbuose visos tautos garbei.

Kartu pranešama, kad rengiasi atvykti Amerikon Lietuvos žymūs dainininkas Kipras Petrauskas. Tikrinama, kad Kipras Petrauskas ruošiasi atvykti Amerikon su keliais Lietuvos valstybės operos solistais tikslu aplankyti visas didesnes Amerikos lietuvių kolonijas.

Taip pat ir Lietuvos žinios praneša, kad Kipras Petrauskas pakviestas Amerikon ir yra pasirūpęs išvažiuoti apie vasario mėnesio pusę, jei galutinai nusitars Amerikon vykti. Nepaprastai maloni Amerikos lietuviams žinia, kad didysis Lietuvos artistas ruošiasi aplankyti mus. Kas iš Amerikos lietuvių nenorėtų išgirsti Kipro Petrausko žavėjantį dainavimą.

Korespondentas tikrina, kad šių metų pabaigoje atvyks Amerikon Saulių Sąjungos chorų dirigentas Martinonis padėti Amerikos lietuviams pasiroditi būsimai Lietuvių Dienai Pasaulinėje Parodoje. Apie p. Martinonį korespondentas rašo sekanciai:

"Martinonis yra malonus simpatingas vyras, geras chorvedis, dirigentas, didis lietuviškos dainos žinovas. Lietuvoje jo vedami chorai skaitomi vieni iš geriausių".

Taigi muzikas Martinonis yra labai laukiamas svečias Amerikos lietuvių gyvenime. Jisai bus labai naudingas pasirodymui Lietuvių Dienai parodoje. Jis daug pasitarnaus pavaižinodamas po lietuvių kolonijas ir pamokydamas mūsų choros dainuoti tas dainas, kurios bus dainuojamos Lietuvių Dienos programoj.

Korespondentas rašo apie neramumus Klaipėdos krašte. Pažymi vokiškojo jaunimo pamėgdžiojimą sudetų hitlerininkų, bet kartu prideda, kad patys vokiečiai daugumoje laikosi visai ramiai ir jie tvirtint tvirtina, kad nieko iš Vokietijos nelaukia ir nenori. Tik vietos jaunuolių tarpe yra tokių karštuolių, kurie nerimtai trukmą.

Taigi patvirtinamos mūsų dienraščio išvados, kad Klaipėdos krašto vokiečiai daugumoje negali norėti grįžti prie Vokietijos esamos sąlygos. Jie autonominiame Klaipėdos krašte turi daugiau laisvės ir nepalyginamai lengvesnį ekonominį gyvenimą, negu Vokietijos gyventojai. Kuris mokan-

ŽYDUS APGYVENDINS BRITŲ IMPERIJS KOLONIJOSE

Kolonizavimo planas reikalauja daug kapitalo.
Prašys Ameriką ši reikalą finansuoti

LONDONAS. — Kalbama, kad Anglijos kabinetas sutinkad Anglijos kabinetas sutinsavo kolonijose, padarant jas saugiomis vietomis žydų kolonizacijai. Šiose Britų imperijos kolonijose būtų apgyvendinami ne tik žydai, bet ir kiti "ne arijai", kuriuos veja lauk iš Vokietijos.

Sio plano realizavimui reikalinga pinigų, todėl Anglija ir mano kreiptis į Amerikos visuomenę, kad ši pagelbėtų sūtvaryti piniginius reikalus. Iki šiol dar nėra žinoma, ar Vokietijos vyriausybė sutiks išleisti tokį didelį skaičių žydų vienu laiku. Be to nėra žinių ar juos išleisdama ji leis išsivežti ir turta ar nors dalį jų iki šiol valdomo turto. Kalbama, kad Vokietija sutiksianti žydus išleisti iš Vokietijos išvažiuoti, tik uždesianti "ant galvos" mokesčius, kurie, spėjama, bus gana dideli.

Kadangi šis kolonizacijos planas reikalauja kapitalo, tad paskutiniame Anglijos kabineto posėdyje nieko konkrečiau nėra nutarta. Tikimasi, kad galutinis sprendimas bus padarytas sekantį antradienį, premjero Neville Chamberlaino vykimo į Parįžių išvakarėse.

Anglijos politikai tiki, kad ministeriai sutiks su šiuo planu, kurį, per paskutinius kelias dienas Chamberlainas ir Amerikos ambasadorius Kennedy svarstė. Jie nutarė, kad šis klausimas turis būti neatidėliojamai svarstomas kooperuojant su Amerika.

WPA gera dvidešimčiai metų

WASHINGTONAS. — WPA administratorius kalbėdamas pareiškė, kad jei vyriausybė norėtų, ji galinti aprūpinti dar baus du milijonus bedarbių dvidešimčiai ar trisdešimčiai metų.

Kalbėdamas į 1,000 WPA viršininkų, jų suvažiavime administratorius Hopkins nušvietė darbo pagelbą bedarbiams ir pareiškė, kad jis noris sutvarkyti taip pašalpas, kad panaikinus visokią politiką iš jų tarpo.

Statys paminklą pirmajam žuvusiam karo mokyklos auklėtinui

KAUNAS. — Pirmasis žuvs dėl Lietuvos Nepriklausomybės PLP Karo Mokyklos auklėtinis yra karūžas Jurgis Sidaravičius. Jam dabar norima pastatyti paminklą. Tuo reikalu Karo Mokyklos viršininkas pasiūlė kariūnams ir aspirantams pagaminti paminklo projektą. Paminklas numatomas pastatyti kariūnų parke arba aikštėje prie dabar statomų naujų klasių.

Kauno turgavietėse trūksta bulvių ir malkų.

tis blaivai protauti žmogus norės geresnes gyvenimo sąlygas pakeisti blogesnėmis?

Klaipėdos krašto seimelio rinkimų truksmui praėjus, be abejonės nurims ir vokiškojo elemento karštuoliai.

ANGLIJA PRIPAŽINO ETIOPIJĄ ITALIJAI

Londono Romos paktas pasirašytas. Paktui neteikiama daug vilčių, nes Chamberlaino vieta Edenas galis užimti

ROMA. — Pereitą balandžio mėnesį padarytas Anglijos-Italijos susitarimas įsigalėjo vakar popietį, kada Italijos užsienių reikalų ministeris Ciano ir Anglijos ambasadorius Romoje Earl of Perth, pasirašė deklaraciją.

Ryte lordas Perth, pasiuntė Italijos užsienių reikalų ministeriui Ciano savo kredencialus, pasirašytus Anglijos karaliaus Jurgio VI, kurie buvo adresuoti Italijos karaliui ir Etiopijos imperatoriui Emanueliui. Anglijai kredencialus adresavus karaliui ir Etiopijos imperatoriui, parodo, kad ji pripažįsta Italijai Etiopijos užėmimą teisėtų žygiu.

Šie visi įvykiai parodo, kad Italijos ir Anglijos tarpusavio pakto galutinis pasirašymas buvęs dienos kitos klausimas. Iš kitos pusės nereikia pamiršti, kad Italija dar vis yra Romos-Berlyno ašies narė ir kad visa savo užsienių politiką ant tos ašies remia. Nereikia dėti daug vilčių į šį draugiškumą tarp Italijos ir Anglijos, nes Chamberlainas gali suklipti ir jo vieta galis užimti Edenas, kuris šiai sutarčiai visuomet buvo priešingas.

NAUJI ĮSTATYMAI

KAUNAS. — Lapkričio 11 dieną seimas priėmė akcinių bankų įstatymo pakeitimą. Pavardžių atlievavimo įstatymo svarstymas atidėtas ligi gruodžio 1 dienos.

Min. Lozoraitis apie Lietuvos užsienio politikos uždavinius

KAUNAS. — Lapkričio 15 d. užsienių reikalų ministeris Lozoraitis spaudai pareiškė, kad Lietuvos užsienių politikos vyriausiasis uždavinys dabar apdrausti visomis priemonėmis ir toliau visomis linkėmis stiprinti mūsų nepriklausomybę, palaikyti geriausias santykius su visais kaimynais nesikišant į kitų valstybių ginčus ir jų vidutinę santvarką.

Griežtas. — John L. Lewis kalbėdamas CIO konvencijoje Pittsburghe, pareiškė, kad iki jis bus vyriausiasis jos vadovas, ji nesitars su American Federation of Labor.

Užimtoji teritorija. — Vengrijai užėmus šiai paskirtą Čekoslovakijos teritorijos dalį, miesto viešose vietose buvo iškabinėta Italijos premjero paveikslai, kaip Vengrijai padėjusio atsiamti savo teritorijos dalis.

JOHN LEWIS IŠEJO PRIEŠ BRIDGES

PITTSBURGHAS. — CIO trečioji konvencijos diena pradėjo karštuose ginčuose, kada vyriausiasis CIO vadovas John L. Lewis kalbėdamas į Harry Bridges sandėliu darbininkų unijos atstovą, pareiškė, kad lai jis nelaukia jokių sutarčių su juo, nes jis, Lewis, nenorės nieko bendro su juo turėti. Lewis pareiškė, jei Bridges nori su juo kovoti, jis kovosias iki ji nugalėsias, bet jei jie nori kooperuoti, jų dalykas, nes Lewis nemanas jiems nieko nusileisti, ar pagelbėti.

PABĖGUS IŠ BERLYNO, ISTEKEJO KAUNE

KAUNAS. — Berlyne apie dešimt metų laimingai gyveno vienas vokiečių, kurio žmona žydė. Sakytas vokiečių nacionalsocialistų partijoj užėmė aukštą vietą, todėl jis turėjo su žyde persiskirti. Be to, jai buvo grasinama, kad ji bus išsiųsta į koncentracijos lagerį. Žydė atvažiavo į Kauną. Čia ji greit susipažino su vienu Kauno žydų turtingo pirklio sūnumi, kuris ją vedė. Dabar ši žydė automatiškai pasidarė Lietuvos pilietė.

Bendrovė "Elektra" netrukus pradės statyti drupų apdirbimo fabriką.

SVARSTĖ PRIEMIMA ŽYDŲ AMERIKON

WASHINGTONAS. — Prezidentas Rooseveltas kritikodamas Vokietijos načius už rengiamus terorus prieš žydus, turėjo mintyje persekiojimus katalikus ir kitus, "ne arijus", kurie įtraukti į Hitlerio "judąją knygą".

Vakar dieną prezidentas Rooseveltas konferavo su tautinių patarėjų komiteta, su kuriomis jis svarstė Anglijos pasiūlymą gelbėti žydus iš Vokietijos načių ir priėmimą pabėgėlių į Ameriką.

Vokietininkai smarkiai ruošiasi seimelio rinkimams

KLAIPĖDA. — Lapkričio 15 dieną seimelio rinkimams vokiecininkai ruošiasis su ligiol nebūtų įtemptu. Prieš rinkimus numatoma dar tūkstančiui lietuvių atimti pasus. Į rinkimų sąrašus neįtraukta daug lietuvių. Organizuotos grupės užspuldinėja lietuvius moksleivius ir net mergaites. Klaipėdos miesto savivaldybė pranešė, kad sklypus namams" statyti gaus tik išgyvenę mieste daugiau kaip 15 metų. Dėkoti mi lapkričio 12 d. išleido politinį paliepimą darbu tvarkyti, varžantį lietuvių darbininkus Klaipėdoje. Šiomis dienomis įvyko gausūs Klaipėdos krašto lietuvių Visuomenės Sąjungos ir Darbininkų Susivienijimo suvažiavimai.

Balansuoja naują biudžetą

KAUNAS. — Jau beveik baigiamas subalansuoti 1939 metų valstybės biudžetas kurio dalis jau pradėta svarstyti. Visas ateinančių metų biudžeto projektas bus svarstomas ministerių tarybos ateinantį mėnesį. Seimas biudžetą svarstys dar šioje sesijoje. Manoma, kad ateinančių metų valstybės biudžetas bus subalansuotas 355 mil. litų sumai. Pernai biudžetas siekė 336,8 mil. lt.

Stasys Lozoraitis patvirtintas užsienių reikalų ministru

KAUNAS. — Lapkričio 15 d. laikinai ejęs užsienių reikalų ministerio pareigas Stasys Lozoraitis prezidento aktu tose pareigose patvirtintas.

REICHAS LAUKIA WILSONO RAPORTO; NEPATENKINTAS EVELTU

Protestantai meldžiasi už Perspausdino tik dalį Fojamų žydus Ito kalbos

BERLYNAS. — Kada visoje Vokietijoje buvo švenčiama Luteronų Bažnyčios šventė ir jų dvasiškai praše, kad maldininkai melsūs "už tuos, kurie yra persekiojami šioje valstybėje", Amerikos ambasadorius Hugh Wilsonas išvažiavo į Ameriką. prezidentui Rooseveltui jį iškvietus Washington, kad jis raportuotų apie paskutinius įvykius Vokietijoje.

Vokietijoje apie šį Wilsono išvykimą kalbama, kaip apie paprastą diplomatinę kelionę, kurias diplomatai dažnai kelis kartus metų bėgyje padaro. Jie tikisi, kad jis netrukus sugrįš Berlyną, kur ir toliau eis savo pareigas. Wilsonui išvykstant niekas iš Vokietijos užsienių reikalų ministerijos nebuvo atėję į geležinkelio stotį, kad pasakius jam "sudiev". Ambasadorių išlydėjo tik Amerikos atstovybės nariai, laikraštinkai ir keletas fotografų.

Kartu su ambasadorium išvyko ir jo asmeninis sekretorius Peter Belin, o jo žmona pasilikę gyventi Berlyne.

Išvažiudamas jis pasakė, kad šiai kelionei jis seniai ruo-

šėsi, net nesitikėjo, kad taip greit jam reikės išvykti. Paklaustas kada jis mano sugrįžti, pareiškė, kad apie grįžimą neturis jokio supratimo ir dabar nieko į tai negalys atsakyti.

Vokietijos žinių agentūros taipogi nieko apie Wilsono grįžimą nepasako, tik primena prezidento Roosevelto pasakytą aštrią kalbą apie paskutinius įvykius Vokietijoje. pareiškė, kad toji kalba privedė Amerikos gyventojus prie surengimo priešvokiškų demonstracijų.

Roosevelto pasakytą kalbą sukėlė pasipiktinimą Vokietijos rateliuose. Laikraščiai perspausdinami Roosevelto kalbą veik visą ją iškarė, palikdami tie kai kurias jo kalbos vieteles, prie jų pridėdami savo komentarus.

Berlyno spauda rašydama apie Wilsono išvažiavimą Amerikon, praneša, kad vieną kartą Amerikos vyriausybė turės progos išgirsti savo atstovo pareiškimą, kurio ji bus patenkinta ir nieko prikišti negalės.

Lietuvos prezidentu ketvirtą kartą išrinktas A. Smetona

KAUNAS. — Lapkričio 14 dieną įvyko Lietuvos prezidento rinkimai. Valstybės prezidentu ketvirtą kartą išrinktas 118 balsų iš 120 tautos atstovų Antanas Smetona. Vakare apie 10,000 dalyvių eisena iš savanorių, šaulių, darbininkų, studentų su vėliavomis ir deglais nuvyko pasveikinti naujai išrinktąjį. Eisenoje dalyvavo tūkstančiai neorganizuotos visuomenės. Visi atvykusieji sukėlė naujai perrinktam prezidentui karštą ovaciją, sugiedo ilgiausių metų ir Tautos Himną. Dėkodamas prezidentas pareiškė, kad neramias pasauliui laikais tautos vairininku reikia pasitikėti, kaip kad keleviai audroje nesiblaškydami pasitikti laivo kapitonu, kad tautos nariai nesigalėdami gyvybės turi skirti viską tautai-tėvynei.

LIETUVOS BULVES I ABISINIJA

ROMA. — Sudarius Italijos ir Lietuvos sutartį, italai netrukus žada pirkti Lietuvoje didelį kiekį bulvių. Bulvės bus perkamos kooperatyvuose. Dalį nupirktų bulvių, italai pristatys Abisinijai, nes ten jaučiama didelė bulvių stoka.

KADA VYKS PREKYBOS DELEGACIJA I SOFIJĄ

SOFIJA. — Diplomatinės derybos tarp Lietuvos ir Bulgarijos dėl prekybos sutarties sudarymo jau baigiamos. Greitu laiku tų derybų duomenys bus atsiųstos užsienio reikalų ministerijai ir iš Lietuvos paskirta delegacija prekybos sutartį sudaryti. Numatoma, kad tarp Lietuvos ir Bulgarijos prekybos sutartis bus pasirašyta Sofijoje šį mėnesį.

Naują radijo stotį pradės statyti 1939 metais ir baigs 1940 m. Kainuos 2,000,000 lt.

FARLEY PAREIŠKĖ, REZIGNUOSIĄS

WASHINGTONAS. — Vakar dienos pranešimas apie rezignavimą iš kabineto S. Cummings, pasekė kito aukšto valdininko pranešimu apie rezignavimą netolimoje ateityje. Vyriausias paštu viršininkas James Farley pareiškė, kad jis taip pat netrukus rezignuos iš kabineto narių tarpo.

Jis pareiškė, kad manas pasitraukti kitų metų pavasarį, ar gal dar šiais metais. Jis dar tikrai nežinąs ar pasitrauks visai iš veikimo dirvos ar rezignavęs pereis į privačią prekybą.

Tikima, kad jo pasitraukimo iš kabineto priežastis yra ta, kad jis keliais atvejais nesutikęs su prezidento Roosevelto vedama politika. Išvažiuodamas į New Yorką jis pareiškė, kad pasiliksis demokratų partijos viršininku iki kitos konvencijos, bet jis nemano vadovauti kitų metų prezidento rinkimų kampanijai.

Teisingumo ministerija Pažaislijo valstį, netrukus pradės statyti naują kalėjimą. — Lenkų spauda liūdesi užpuldinęs Lietuvą.

Pasisekė. — Rezignavus Cummingsui, jo vietai numatytas yra Robert H. Jackson.

VIENYBE

LITHUANIAN DAILY UNITY
Oldest Lithuanian Newspaper
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Telephone: Evergreen 7-7840

Published daily except Sundays and Holidays by
Lithuanian Press Corp., Inc.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. Under the Act of March 3, 1879

Advertising rates on application

PRENUMERATA

Brooklyne ir užsienyje:	
Metams	\$7.00
Pusui metų	\$3.75
Trims mėnesiams	\$2.00
Vienam mėn.	\$0.90

Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje:	
Metams	\$5.00
Pusui metų	\$2.75
Trims mėnesiams	\$1.65
Vienam mėnesiui	\$0.75

Visais reikalais adresuokite:
Lithuanian Press Corporation
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

A. S. Trečiokas — Prezidentas.
J. Smirus — Vedėjas.
S. E. Vitaitis — Redaktorius

NE VIENOS DIENOS DARBAS

Dažnai Lietuvos valstybės santvarkai priešingų srovių spaudoje galima pastebėti vienokių ar kitokių išsireiškimų apie Lietuvos darbininkų būklę—jų padėtį visuomeniniame gyvenime ir darbo sąlygas. Deja, retai kada tos žinios apie Lietuvos darbo žmones buvo teisingos. Tokios vienpusiškos žinios nieko gero lietuviams nedavė, tik ardė tarpusavį bendradarbiavimą, kuris laipsniškai didėjo, ir pasiekė to, kad šiandien mūsų šeimoms glaudus bendradarbiavimas dažnai nėra įmanomas.

Dažnai tie rašė apie Lietuvos darbininkų būklę, kurie per paskutinius dvidešimt ar trisdešimt metų Lietuvoje nėra buvę, arba, kad ir buvo, tai nei vienas iš jų nuodugniai darbininkų kultūrinio kilimo nesekė.

Nūdien visuomeninio gyvenimo santvarka nėra susidariusi per keletą dienų. Lietuva šiais metais švenčia savo dvidešimtą nepriklausomo gyvenimo sukaktuvę. Ji diena po dienos laipsniškai stengėsi gerinti darbininkų būklę. Visiems gerai žinoma, kad karu metu Lietuva buvo sugriauta, ji per šiuos dvidešimt metų dar valė užsilikusius griuvėsius. Vienu rankos užsimojimu nebuvo galima padaryti tai, ko dažnai mes norime matyti. Mes praprę žiūrėti į Lietuvos vidurinį gyvenimą tokiomis akimis, kokiomis mes čia gyvendami žiūrime. Bet ar mes taip žiūrėdami pagalvojame, kad Amerikos nepriklausomas gyvenimas jau įpusėjęs antrą šimtmetį, o tuo tarpu Lietuvos savarankiškas gyvenimas dar nėra pasiekęs sidabrinio jubilėjaus.

Šiandien malonu matyti Lietuvoje darbininkų kultūrinis ir kitiems reikalams rūpintis įsteigta specialė įstaiga—Darbo Rūms. Reikia stebėtis, kaip Lietuvoje darbininkų kultūrinis gyvenimas sparčiai šiuolaikiškai žengia pirmyn. Šiandien Lietuvos miestuose ir miesteliuose yra įsteigta specialios vakarinės mokyklos, kuriose darbininkai atliekamu laiku turi progos išmokyti geresnio amato. Ten darbininkai turi savo meno, muzikos, literatūros klubus. Ten jiems steigiami bibliotekos, viešos skaityklos ir kitokios rūšies kultūrinės įstaigos.

Savaime aišku, kad tokios įstaigos duoda progos darbininkams šviestis ir atraukia juos nuo tokių vietų, kurios dažnai jiems ir jų šeimai yra žalingos.

Šiandien Lietuvos darbininkai turi tai, kuo mes Amerikos lietuviai darbininkai negalime pasididžiuoti.

SPAUDOS APŽVALGA

Kur Banguoja Tautininkai

Amerikos Lietuvis aprašo dviejų SLA apskričių (2-o ir 4-o) suvažiavimus, kurie pažymėti kilniais, tautiniais darbais. Tuos apskričių vadovauja tautinio nusistatymo žmonės. Ketvirtas apskrities dirba lietuvių kalbos kursų steigimo darbą (Conn. valstybėje), kuriam vadovauja pirmininkas V. K. Čekanauskas ir adv. C. K. Lukošius. Pernai liet. kalbos mokyklų mūsų vaikams buvo įkurta dvi, šiameit jau sukurta septyniolika!

Mokytojams buvo suruošta Yale kolegijoje ypatingi lietuvių kalbos kursai, kuriuos vedė Marianapolio profesorius Rimavičius. Dabar mokytojų turima 9. Patalpos gaunamos iš amerikonių mokyklų ir mūsų parapijų. Conn. valstybės kunigai (Ambotas, Karkauskas, Kripas, Vaškėlis) širdingai šį mokyklų kurimą remia. Tokiu būdu, šis tautinis darbas varamas bendromis tautininkų ir katalikų spēkomis. Apskričio valdybos raportai rodo, kad "kuopų materialė būklė neblogo, tik sumažėjęs organizacinis veikimas". Apskrities išnešė rezoliuciją, kurioje pagyrė Tėvynės redaktorių už naudingus pagerinimus organe, bet įspėjo jį vengti partiniai politinių raštų, kurie narius piktna.

SLA 2-o apskričio suvažiavime (Worcester, Mass.) buvo pastebėta "bendrafrotoninkų" pastangos užkariauti valdybą, bet jos niekais nuėję. Apskritys paukavo \$100 skulptoriui Rimšai už jo kūrinių "Artojas", dabar esantį Meno Muziejuje, Bostone. Už \$50 nutarta nupirkti lietuviškų knygų Amerikos viešoms knygynams Mass.

valstybėje. Suvažiavimas nutarė kviesti visas lietuvių draugijas prie šių bendrų darbų: "organizuoti jaunimą, kurti lietuvių kalbos mokyklas ir sporto ratelius". Turto šis apskritis turi \$1,140.65.

Šie apskričiai gali būti gražiu pavyzdžiu kitiems SLA apskričiams.

Pigus Gudravimas

Naujoji Gadynė džiaugiasi savo redaktoriaus pareiškimu vienoje kalboje, kur jis pasakęs: Brooklyno lietuvių laikraščiai, esą, savo stiprybę semia, vienas Maskvoje, kitas Romoje, trečias Kaune, o tik vienas N. G. redaktorių stiprybę semia iš savo galvos! Galva, taip pat, geras šaltinis, tačiau reikia atsiminti, kad be šimtų naudingų žmonių, kurie iš savo galvos gyvena, yra keletas tokių, kurie uždarinėjami į pamišėlių namus, nes jie taip pat tik iš savo galvos gyvena. Reiktų rūšį atskirti.

N. G. sako, kad ji taip pat gyventų "Kauno stiprybe", jei ten būtų vyriausybė turinti Lietuvos gyventojų daugumos pasitikėjimą. Kitais žodžiais tariant, N. G. vykdo seną Chičagos (arba Grigaičio) principą: "nei cento Lietuvai" kol jos socialistai nevaldys, nes mūsų socialistams tik tokia valdžia "pasitikėjimo turi". Kur socialistai vyrauja. Tai kam VIENYBĖ smerkti, kuri šita faktą pabrėžė?

"Kaunas, Lietuva, Maskva, Roma", apie kurias čia kalba eina, yra maždaug dvasinės, ideologinės rūšies sąvokas. Semtis stiprybės iš Kauno yra tas pats kaip dr. Kudirka ragina Lietuvos žmones: "Iš praeities

VOKIETIJOS ŠNIPŲ BYLA

(Federalis apskričio teismas New Yorke lapkričio 15 d., 1938 m.)

Šiandien ir vėl atklankiau federalį teismą, kur tyrinėjama tuvų dirbtuvė, Long Island, ir tariama Vokietijos šnipų byla. Jisai ten veikė iki dienos jo Teismo kamera kaip ir iš pat suareštavimo. Jisai kaip ir k pradžių buvo pilnutėlė žmōti jo bendrai kaltinamas šnipinij; šį kartą klausiančios bylos eiga publikos tarpe buvo gana apšėiai vokiečių ir žydų.

Nuo pat ryto iki pietų liudininkų kėdėje sėdėjo kaltinama šnipinėjime Vokietijos pilietė Johanna Hofmann, kurios liudimā iš vokiškos į anglų kalbā vertė jaunas vokiško tipo vyras. Visā laikā liudininkė bandė teisėją ir prisaikintuosius įtikinti, kad būtu suareštavęs ją federalis valdininkas, Leon Tourou, dėjęs pastangų jos papasakojimą iškraipyti. Liudininkė bandė įrodyti, kad federalis agentas Tourou, tikslu pasigyrimo, parašė pareiškimą, kuriame ji save neteisingai apkaltina ir tuo iškelia Tourou akyse amerikoniškos publikos.

P-lei Hofmann liudininkų kėdėje apleidus, jos gynėjas adv. Goerge C. Dix pasaukė į liudininkus nekurį trumpą, storą, apvalų, rusiškos kilmės vyrą, kuris liudijo, kad 1914 metais pas jį Long Island'e gyvenęs koks tai Leon Petrovas, kuris sprendžiant iš rodomos jam fotografijos yra panašus į federalį agentą Leoną Tourou. Pagal šito storo ruso papasakojimą, Leonas Petrovas pas jį begyvendamas bandęs nusizudyti. Matomai advokatas Dix budėto Leoną Tourou d'skredituoti. Tačiau teisėjas Knox rusų liudininkā išklaušęs pastebėjo, kad ruso liudimas nieko neįrodo, kad jis ką turėtų bendro su pačia byla.

Sekantis liudininko kėdėje užėmė kaltinamas Otto Hermann Voss. Savo gynėjo klausinėjamas Vos papasakojo kur jisai gimęs ir išauklėtas, kur mokslā baigęs, kur amato išmoko, kada Amerikon atvyko, ką čia atvykęs veikė ir galų gale papasakojo apie tai, kaip

tavo sūnūs te stiprybę semia". Kiekviena tauta turi savo tam tikrų amžiais įdirbtų tradicijų, palinkimų ir idėjų. Kada tautos narys yra tikras savo tautos dvasios įpėdinis, jis kitaip ir negali dirbti tik "lietuvių daugumos labui", apie kurį ir N. G. kalba.

Reiškia, "semtis stiprybės iš Kauno" tikrenybeje reiškia "dirbti lietuvių daugumos labui". Jei ir N. G. sutinka šitam tikslui dirbti, tai kam jį tos "Kauno stiprybės" kratosi ir pajaukia lietuvių laikraščius, kurie nori lietuvių tautine dvasia gyventi ir dirbti?

Vyt. Sirvydas

jisai gavo vietą Severskio lėkderalį teismā, kur tyrinėjama tuvų dirbtuvė, Long Island, ir tariama Vokietijos šnipų byla. Jisai ten veikė iki dienos jo Teismo kamera kaip ir iš pat suareštavimo. Jisai kaip ir k pradžių buvo pilnutėlė žmōti jo bendrai kaltinamas šnipinij; šį kartą klausiančios bylos eiga publikos tarpe buvo gana apšėiai vokiečių ir žydų.

Nežinia kiek dar liudininkų bus šaukiama, bet sprendžiant iš gynėjų prasitarimų išrodo, kad bylos galas jau ūmai artinasi ir gal dar šią savaitę baigsis. Kaltinamieji, sprendžiant juos pagal jų išvaizdā, didelės vilties išsisukti neturi. Jeigu prisaiķintieji rastų juos kaltais, tai bausmė juos laukia pusėtinai sunkoka: gali gauti iki 20 metų kalėjimo.

Specialis korespondentas

KAIP ATRODO DABAR MADRIDAS

Šiomis dienomis "Pravda" įdėjo savo Madrido bendradarbio, žinomo rusų laikraštiniuko Kolcovo, platesnį raštą apie Madridā. Madridas, rašo Kolcovas, yra visas barikaduotas. Višas turtas yra paslėptas požemiuose. Įėjimai į požemius nurodyti atskirais kvadratiniais ženklais. Taip pat ir kareivių būstinės yra požemiuose. Ten pat vyksta ir kareivių mokykla. Tačiau tai nereiškia, kad Madridas neturėtų ir savo gyvenimo. Kavinėse netrūksta lankytojų. Madridiečiai ten geria kavā ir valgo saldumynus. Galima pamahyti, kad viršum galvos niekad neskrūdo prieš lėktuvus, o tik tiktai paukščiai. Madrido bombardavimas yra višai paprastas dalykas. Taip pat paprastas yra ir atsisauymas į prieš lėktuvus. Per du metus į Madridā buvo išsauta 40,000 sviedinių. Madridiečiams šaudymo atžvilgiu yra tam tikros dienos. Kai ant Madrido krinta daugiau, kaip 100 sviedinių, tai yra juoda diena, bet kai mažiau 100 sviedinių, tai šviėsi. Pereitais metais Madridui kiekvienā dieną tekėdavę 73 svieėdiniai, bet šiais metais tiktai 32. Juodžiausia diena, šiais metais buvusi 20 birželio, kai Madrido gatvėse ir skersgatviuose sprogo 426 prieš sviediniai. Madridas yra šaudomas sistematingai dienā ir naktį su tokiu apšėiavimu, kad vyriausybiniškai neturėtų poilsio. Sugriautų namų skaičius Madride yra gana didelis. Iš viso sugriautų namų yra apie 5,000.

LIETUVIŲ KALBOJE LITERATŪRA

Rašo JONAS POSKUS, Jr.

(Tasā)

ANTANAS BARANAUSKAS (1835-1903)

Gimė Anykščiuose. Utenos apskrityje. Tėvas buvo karališkas ūkininkas. Baranauskas mokėsi Anykščiuose, Rumsiskėj (raštininku). Baigęs valčiaus raštiniukų mokyklā Rumsiskėje, tris metus dirbo raštinėse. Vėliau 1856 metais metęs raštiniukų darbā įstojo Kauno kunigų seminarijon, 1884 metais žemaičių vyskupijos pavyskupiu, o vėliau 1897 metais Seinų vyskupu. Seinuose ir mirė.

Įžestas lenkų kalbos mokytojų priekaištu, kad lietuvių kalba netinka poezijai. (1859 m.) parašė gražiā poemelę "Anykščių šilelis." Daug gražios poezijos yra ir jo eilių rinkiny "Keliōnė Petrapilin." Rašė ir bažnytines giesmes.

"Anykščių šilely" labai gražiai vaizduoja gamtā, smulkiausiai aprašydamas miškelio išvaizdinių girdimus visokius garsus. Randa daug malonumo būti miške, kurio nuotaika atitinkanti lietuviu dvasios nuotaikai.

1858 metais išvažiavęs į Petrapilio akademiā, savo keliōnės įspūdžius atvaizdavęs keliolikos dainų rinkinyje: "Keliōnė Peterburgan." Tai poetiškas laiškas tėvams ir broliams. Žmonės, jų vargai, paklydimai poetui čia labiau rūpi iškelti, kaip gamtos grožybė. Šilelis, poezijos mėgėjams skaityti—kelionė žmonėms gaudinti.

"Keliōnė Peterburgan" vaizduoja Tėvynės pasiilgia, meilę (troškima), reiškia vilties, kad lietuviā iškėntės visas priespaudas ir vargas.

Panašaus turinio yra "Pasikalbėjimas giesmininku su Lietuva." Čia stengiasi atsakyti į klausimā: "Kas daryti, kad Lietuva būtų laiminga?" Nei turtai, nei senovės galybė, nei laisvė nepadarys ją laimingos, jei nebūsiā sąmoningo teisingo, gerų pamaldžių žmonių sugyvenimo.

TAUTINIO ATGIMIMO PRADŽIA

Antroj 19-to šimtmečio pradžioj prasideda intensyvus lietuvių rusinimas: uždraudžiama spauda lotyniškais raidėmis. Šituo norėta pripurtinti prie rusiško šrifto, o vėliau ir prie rusiškos kalbos. Tas lietuvius tik labiau pažindino prie tautiško branginimo. Pradėta spausdinti raštai užsieny (Prūsiose). Be to, pradėta leisti laikraščiai ir kovota su valdžios spaudos draudimu. Čia pradžiā padarė Basanavičius pradėjęs leisti Aušrā. Su Aušrā norėjo sužadinti savo tautos meilę, tas galima padaryti tik pakeliant vertę mylimo dalyko. Šiam atvejyje lietuvių tautos. Imta kelti garbinga jos praeitis (dabartimi nebuvo ko džiaugtis). Aušrā kelė dabartinius jos reikalus, kovojo prieš lenkinimą lietuvių per bažnyčias, prieš rusinimą per mokyklas, valščius, nurodinėjo draudimo žalā, mokyklų reikalā, lieti grynai praktiškus klausimus: ūkio pagerinimā, ūveikatā ir t.t. Aušrā suspietė apie save beveik višā šviesuomenė.

Po trijų metų (1886 m.) dėl lėšų stokos Aušrā sustojo ėjus. Ji sužadino prieš save kaimynų nepasitenkinimą: lenkų, rusų ir vokiečių. Po Aušros atsirado keletas laikraščių, kaip antai: Varpas. Apžvalga, vėliau vietoj jos Tėvynės Sargas. Žymiausias jų tarpe buvo Varpas. Jį redagavo ir daugiausia jame rašė Dr. Vincas Ku-

dirka. Šis laikraštis manė paruošti tautinės inteligentijos ir kelti iš miego liaudį.

DR. JONAS BASANAVIČIUS (1857-1927)

Gimė Ožkabilių kaime, Vilkaviškio apskrity, ūkininkų šeimoj. Mokėsi Marijampolėės gimnazijoj. Maskvos universitete medicinos fakultete. Baigęs universitetā buvo paskirtas Bulgarijoj karu gydytoju. Čechijoje būdamas pradėjo leisti laikrašči Aušrā. Pažadino jį prie darbo, to darbo pavojus, kuomet pamatė gresiantį Lietuvai pavojū dėl inteligentų nutautinimo. Grįžo į Lietuvā tik po revoliucijos 1905 metais. 1907 metais įkūrė Lietuvių Mokslo Draugijā, kurioje ligi mirties dirbo rinkdamas folklorā ir jį apdirbdamas Lietuvių Tautojė arba šiaip atskirose knygutėse.

VINCAS KUDIRKA (1858-1899)

Gimė Paezerių kaime Vilkaviškio apskrityje. Mokėsi Marijampolės gimnazijoj; iš šešių klasių įstojo į Seinų kunigų seminariją. Čia jis neilgai pabuvęs grįžo į gimnaziją ir ją baigė. Medicinos mokslus studijavo Varšuvoj. Gydytojo praktika užsiiminėjo Vilkavišky ir Sakiuose. Aušrā jį padarė susipratusiu lietuviu. Jis yra geriausias tų laikų publicistas ir feljetonistas. Jo lyrika yra pilna energijos, prie darbo žadintimas, kalba gyvena, vaizdi, perpinta vaizdžiais, gražiais liaudies posakiais, ypač tas žymu jo vertimuose. Jo satyros daugiausiai humoristinio pobūdžio, pa juokiančios negerumus, bet ne pačius žmones. Švarbiausi jo raštai tilpo jo redaguojame Varpė.

PRANAS VAICAITIS (1876-1901)

Gimė Santakų kaime, Šakių apskrityje. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, vėliau Petrapily, teisių fakultete. Baigęs, norėjo važiuoti į užsienį komercijos studijuoti, bet džiova neleido. Mirė tėviškėj. Tėvai padėjo mokyti tik gimnazijoj, kuriā baigė 1895 metais, vėliau pats turėjo užsidirbti ir mokyti.

(Bus daugiau)

SUMELAVO BALTI SODAI

Sumelavo balti sodai. Kad dalužė bus graži—Aukso saulė nuriedėjo Ir nuskendo vandeny.

Tokios ramios mūsų akys. Lyg žiedai žalios lankos... Miško vėjai man pasakė: Niekad laimė nesustos.

Neįkopsime į kalną: Jo viršūnė tarp žvaigždžių. Ten laimūžė mūsų ilsis. Vėją giedant ten girdžiū.

Paklausyk, kaip gluosniai šneka. Susimastę jazminai. Nesugrįšiu—tu nelauki—Mano saulė ten—aukštai.

Vilnius

Ona Miciūtė.

Spaliū 30 diena, Susivienijimo svetainėje, 197 Grand St., Brooklyne, "ėigonai" ir kiti artimieji ponų Jakščiu, gyvenančių 883 Belmont Ave., East New Yorke, suruošė jiems 15 m. vedybinio gyvenimo sukaktuvių progā, siurprizo puotā. Šioje puotoje dalyvavo daugelis gerai žinomų Brooklyno-lietuvių—visuomenės veikėjų ir artimų p. Jakščiu draugų. Daug gražių sveikinimų, daug gražių linkėjimų jiems buvo palinkėta. Šiam paveiksle jūs matote šios puotos dalyvių dalį, kurie susiriako pagerbti savo senus pažįstamus. Mes linkime savo geriems vienybėiams sulaukti laimingai 25 vedybinio gyvenimo metų jubilėjaus.

